

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ
Αρ. Πρωτ. 1080/28.2.2018

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Α Π Ο Φ Α Σ Η
158/2018

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου, συνήλθε στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 21.6.2017 και ώρα 10:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Αθανάσιο Κουτρομάνο, πρόεδρο, Ξενοφόντα Μορώνη, αντιπρόεδρο και τα μέλη: Νικόλαο Κιάο, Καλλιόπη Διαμαντάκου, Γεώργιο Σαρειδάκη, Γεώργιο Πλειό και Δήμητρα Παπαδοπούλου. Απόντα τα μέλη Ευαγγελία Μήτρου και Βασίλειος Καραποστόλης, οι οποίοι είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο OPEN BEYOND, ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ, αναφορικά με διατάξεις περί δραματοποιημένης παρουσίασης γεγονότων και ποιοτικής στάθμης προγράμματος κατά τη μετάδοση της τηλεοπτικής εκπομπής με τίτλο «ΤΑΤΙΑΝΑ LIVE» την 19 και 22.2.2016 μεταξύ 15.45 και 18.00 και της τηλεοπτικής εκπομπής με τίτλο «ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΑ» την 20 και 21.2.2016 μεταξύ 13.20 και 16.55. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από την καταγγελία με αριθμό πρωτοκόλλου ΕΣΡ 1268/23.2.2016.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε φάκελος με αριθμό 135/4.3.2016, ο οποίος χρεώθηκε στη διοικητική υπάλληλο Ροδόπη Μπυλιάρδη και στην ειδική επιστήμονα - νομικό Όλγα Γαρουφαλιά. Στη συνέχεια, η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 435/ΕΣ/31.5.2016 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης και η Ειδική Επιστήμων υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 145/ΕΣ/13.2.2017 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον σταθμό ως άνω εταιρείας παρέστη η πληρεξούσια δικηγόρος της Μαρία Κωστοπούλου, η οποία πρότεινε να εξετασθούν ως μάρτυρες οι Μάκης Γιομπαζολιάς και Τατιάνα Στεφανίδου, παρουσιάστρια της εκπομπής. Πράγματι αυτοί εξετάσθηκαν ως μάρτυρες (βλ. το σχετικό πρακτικό). Ερωτηθείσα από τον Πρόεδρο η πληρεξούσια δικηγόρος της εγκαλουμένης δήλωσε ότι γνωρίζει το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβε δε τον λόγο και ανέπτυξε τους ισχυρισμούς της. Ζήτησε στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να της παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση εγγράφου υπομνήματος μέχρι και την 28.6.2017 και ώρα 14.00 και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου 3450/28.6.2017 υπόμνημα. Η ειδική επιστήμων - νομικός Όλγα Γαρουφαλιά υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 847/ΕΣ/25.9.2017 συμπληρωματική νομική της εισήγηση και ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία το με αριθμό πρωτοκόλλου 4740/28.9.2017 συμπληρωματικό του υπόμνημα.

Την 10.12.2018 και ώρα 10.30 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση του Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τα αυτά ως άνω (παρόντα κατά τη συζήτηση) μέλη, πλην του Γ. Πλειού (ο οποίος απουσίαζε και είχε κληθεί). Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και άκουσε την ειδική επιστήμονα - νομικό Όλγα Γαρουφαλιά, που είχε ορισθεί, από τον Πρόεδρο, εισηγήτρια:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

A. Νομικό μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων.
2. Η απαγόρευση δραματοποίησης ή/και δραματοποιημένης αναπαράστασης γεγονότων θεσπίζεται: α) στο άρθρο 14 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003 σύμφωνα με το οποίο «απαγορεύεται η δραματοποιημένη αναπαράσταση των γεγονότων κατά τη

μετάδοση των δελτίων ειδήσεων ή άλλων ενημερωτικών εκπομπών» και β) στο άρθρο 26 παρ. 1 του Π.Δ. 109/2010 σύμφωνα με το οποίο «απαγορεύεται απολύτως η δραματοποίηση ή/και η δραματοποιημένη αναπαράσταση των γεγονότων, κατά τη μετάδοση των δελτίων ειδήσεων ή άλλων ενημερωτικών προγραμμάτων».

3. Κατά ρητή συνταγματική επιταγή (άρθρο 15 παρ. 2 του Συντάγματος): «Ο άμεσος έλεγχος του Κράτους έχει μεταξύ άλλων ως σκοπό την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας».

4. Σε εφαρμογή του άρθρου 15 παρ. 2 του Συντάγματος θεσπίζεται υποχρέωση των ραδιοτηλεοπτικών σταθμών εξασφάλισης της ποιοτικής στάθμης των μεταδιδόμενων από αυτούς εκπομπών τους στις εξής διατάξεις: ι) στο άρθρο 1 παρ. 1 του Ν. 3592/2007 που ορίζει ότι «σκοπός των διατάξεων του παρόντος νόμου είναι ... η ποιοτική στάθμη των προγραμμάτων», ιι) στο άρθρο 1 παρ. 1 εδ. γ του Ν. 2328/1995 που ορίζει ότι «οι σταθμοί στους οποίους χορηγούνται οι άδειες υποχρεούνται να μεριμνούν για την ποιότητα του προγράμματος», ιιι) στο άρθρο 2 παρ. 3 εδ. β του Ν. 4173/2013 (που εφαρμόζεται διότι δυνάμει του άρθρου 3 παρ. 1 α του Ν. 2328/1995 οι αρχές και οι κανόνες εκπομπών και διαφημίσεων που ισχύουν για τις εκπομπές της ΕΡΤ ισχύουν και για τις εκπομπές όλων των τηλεοπτικών σταθμών, άρα και των ιδιωτικών) που ορίζει ότι: «οι οπτικοακουστικές υπηρεσίες που παρέχει η ΕΡΤ Α.Ε. πρέπει να ανταποκρίνονται στην ποιοτική στάθμη που επιβάλλουν η κοινωνική αποστολή και η πολιτιστική ανάπτυξη της Χώρας», ιιιι) στο άρθρο 2 παρ. 1 του Κανονισμού 2/1991 του ΕΣΡ, που ορίζει ότι «οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές πρέπει να εξασφαλίζουν την ποιοτική στάθμη που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοτηλεοράσεως και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας» και ιιιιι) στο άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 4339/2015 που ορίζει ότι: «η παροχή υπηρεσιών επίγειας ψηφιακής τηλεοπτικής ευρυεκπομπής αποτελεί υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, ..., που συνίσταται στην παροχή στο κοινό τηλεοπτικών υπηρεσιών βάσει προϋποθέσεων, όρων και τις διαδικασιών που διασφαλίζουν ... την πολιτική και πολιτισμική πολυμέρεια και την παροχή από το κοινό υψηλού επιπέδου τηλεοπτικών υπηρεσιών».

5. Τέλος, κατά τα στοιχεία β και ε της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το ΕΣΡ ελέγχει την τήρηση των όρων που προβλέπονται στην εκάστοτε

ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία και επιβάλλει τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες κυρώσεις.

6. Από τις παραπάνω υπό 2 αναφερόμενες διατάξεις προκύπτει απαγόρευση δραματοποίησης ή/και δραματοποιημένης αναπαράστασης γεγονότων. Η μετάδοση ειδήσεων πρέπει να γίνεται με απλό τρόπο, και όχι δραματοποιημένα, όπως με την καθημερινή προβολή άφθονου οπτικοακουστικού υλικού, συνοδεία μελαγχολικής και νοσταλγικής μουσικής και τραγουδιών με συμβολικό στίχο (πρβλ. ΣτΕ 1617/2012 Ολομ, 1205/2011, 1380/2005 επτ., 1386/2004, επτ.). Συνιστά δραματοποίηση λεπτομερειών εγκλημάτων η χρήση μουσικής και κυλιόμενων εντυπωσιακών τίτλων και η επανάληψη συνεντεύξεων και ερωτήσεων (βλ. ΣτΕ 1173/2015), καθώς και η χρήση συγκεκριμένων οπτικοακουστικών τεχνικών (βλ. ΣτΕ 4044/2008). Στοιχεία δραματοποίησης συνιστούν και οι συνεχείς εναλλαγές σκηνών συνεντεύξεων συγγενών σε δημοσιογράφους για το θάνατο προσφιλών τους προσώπων και παλαιότερων φωτογραφιών θυμάτων (βλ. ΣτΕ 2902/2014). Επίσης, απαγορεύεται η μετάδοση εικόνων που περιέχουν στοιχεία αναπαράστασης σκηνών, στις οποίες οι εν λόγω εικόνες δύνανται συνειρμικά να παραπέμψουν (βλ. ΣτΕ 4044/2008).

7. Από τις παραπάνω υπό 3 και 4 αναφερόμενες διατάξεις προκύπτει σαφώς ότι οι πάσης φύσεως εκπομπές που προβάλλονται από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς οφείλουν να έχουν την συνταγματικώς επιβαλλόμενη ποιοτική στάθμη. Το περιεχόμενο δε της αόριστης νομικής έννοιας της «ποιότητας» εξειδικεύεται με βάση τους κανόνες της λογικής και τα δεδομένα της κοινής πείρας σε συγκεκριμένο τόπο και χρόνο, η δε διαπίστωση από το ΕΣΡ της συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής της ελέγχεται δικαστικώς (όπως ενδεικτικώς, ΣτΕ 3487/2017, 3815/2014, ΣτΕ 4532/2014 και 335/2013).

8. Το άρθρο 2 του Συντάγματος που θεσπίζει τον σεβασμό της αξίας του ανθρώπου καλύπτει και το δικαίωμα του ατόμου – τηλεθεατή να βλέπει και να παρακολουθεί εκπομπές, οι οποίες δεν θίγουν την προσωπικότητα και την αξιοπρέπειά του ως ατόμου. Η χαμηλή ποιοτική στάθμη μίας εκπομπής συνεπάγεται την παραβίαση του σεβασμού της προσωπικότητας των τηλεθεατών (ΜΠΑΘ 4701 και 4659/2002 Τ.Ν.Π. ΝΟΜΟΣ)· όταν ο τηλεθεατής κάνοντας χρήση της ραδιοτηλεοπτικής λήψης που αποτελεί ατομική ελευθερία και δικαίωμα βλέπει εκπομπές μέσα από τις οποίες παραβιάζονται θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες. Οι περιορισμοί του άρθρου 15

παρ. 2 του Συντάγματος εφαρμόζονται σε κάθε είδους προγράμματα, και άρα και στις ενημερωτικές εκπομπές.

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος από τη Διαδικτυακή Πλατφόρμα Παρακολούθησης και Αναζήτησης Ραδιοτηλεοπτικού Προγράμματος του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης και τους ισχυρισμούς της εγκαλούμενης (προβληθέντες προφορικός και εγγράφως), προκύπτουν τα εξής:

Κατά την παρουσίαση του τροχαίου δυστυχήματος, που είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο του τραγουδιστή Παντελή Παντελίδη, από τις τέσσερις εξεταζόμενες εκπομπές διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Προβλήθηκαν πολλά βίντεο με εικόνες από τον τόπο του δυστυχήματος, το κατεστραμμένο αυτοκίνητο, τα λουλούδια, τα κεριά και τα σημειώματα που ο κόσμος είχε αφήσει εκεί. Τα βίντεο συνοδεύονταν από υποβλητική μουσική από τραγούδια του ίδιου του θανόντος και από συγκινητικές λεζάντες.
- Προβλήθηκαν πρόσφατες και παλιές φωτογραφίες του τραγουδιστή σε κοντινά πλάνα, φωτογραφίες συγγενών των και πολλών συναδέλφων του.
- Προβλήθηκαν βίντεο κλιπ τραγουδιών του εκλιπόντος, τα οποία εκείνος ερμήνευε.
- Μεταδόθηκε ρεπορτάζ με αναλυτική περιγραφή του ατυχήματος.
- Προβλήθηκε χάρτης της περιοχής που κάλυπτε ολόκληρη την οθόνη και παρουσίαζε με ακρίβεια τη διαδρομή του αυτοκινήτου.
- Προβλήθηκαν φωτογραφίες του τραγουδιστή και των δύο γυναικών που επέβαιναν στο αυτοκίνητο.
- Προβλήθηκαν εικόνες από την κηδεία του τραγουδιστή και το φέρετρο, από την μπάντα του θανόντος που έπαιζε μουσική ενώ συνόδευε τον θανόντα στην τελευταία του κατοικία.
- Προβλήθηκαν μηνύματα που φίλοι και συνεργάτες του θανόντος είχαν αναρτήσει στο facebook.

- Προβλήθηκαν κοντινά πλάνα επώνυμων καλλιτεχνών που παραβρέθηκαν στην κηδεία και οι δηλώσεις τους.
- Προβλήθηκαν εικόνες και κοντινά πλάνα από τα κουφέτα, τις μπομπονιέρες, τον καφέ και το κονιάκ που προσφέρθηκαν μετά την κηδεία και εικόνες από τα στεφάνια και το κηδειόσημο.
- Προβλήθηκαν εικόνες από τον εορτασμό γενεθλίων του θανόντος, φωτογραφίες του από νεότερη ηλικία, εικόνες που στη μισή οθόνη προβαλλόταν το αυτοκίνητο με το φέρετρο και στην άλλη μισή το πρόσωπο του θανόντος και μία φωτογραφία από ένα τραπέζι με τσόχα, μάρκες και ποτήρι κρασιού.
- Προβλήθηκαν εικόνες από το αυτοκίνητο μέσα στο οποίο βρισκόταν το φέρετρο (λευκό στολισμένο με λουλούδια), εικόνες από την κηδεία και το φέρετρο.
- Προβλήθηκαν παλιές φωτογραφίες του τραγουδιστή με φίλους του, με τον ίδιο να παίζει κιθάρα και να τραγουδά, φωτογραφίες του τραγουδιστή με συγγενείς του.
- Μεταδόθηκαν οι δηλώσεις φίλων και γειτόνων του θανόντος.
- Προβλήθηκε βίντεο με ψηφιακή απεικόνιση και αναπαράσταση του τροχαίου με ψηφιακά πλάνα που προβάλλονταν διαδοχικά.
- Προβλήθηκε ρεπορτάζ με το βίντεο που ο πατέρας του θανόντος είχε ανεβάσει στο facebook δύο ημέρες πριν από το δυστύχημα με αυτοκίνητα που εκτροχιάζονταν σε στροφή πίστας.
- Μεταδόθηκε ρεπορτάζ σχετικά με τη στενή σχέση του θανόντος με τη μητέρα του.
- Προβλήθηκαν εικόνες από την κηδεία του τραγουδιστή, το πλήθος που είχε συγκεντρωθεί και τον τάφο που ήταν γεμάτος λουλούδια.
- Προβλήθηκαν φωτογραφίες του προσώπου του τραγουδιστή, φωτογραφίες του σε πίστες και φωτογραφίες από απονομές βραβείων στον ίδιο και σε άλλους συναδέλφους του.

III. Υπαγωγή

(α) Από τα παραπάνω συνάγεται ότι η προβολή του επίμαχου θέματος δεν έγινε με απλό τρόπο, αλλά η εκτενής και πολύωρη παρουσίασή του και τα τεχνικά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν απέβλεπαν, μέσω της δραματοποιημένης παρουσίασης του γεγονότος, στην έξαψη της συγκίνησης των τηλεθεατών, υπερβαίνοντας το αναγκαίο μέτρο για την ενημέρωση του κοινού για το συγκεκριμένο επίκαιρο γεγονός. Ενόψει όλων των ανωτέρω, καθίσταται σαφές ότι η εγκαλούμενη εταιρεία τέλεσε (εκ προθέσεως) την διοικητική παράβαση της δραματοποιημένης παρουσίασης γεγονότων, για την οποία πρέπει να της επιβληθεί διοικητική κύρωση και δη εκείνη του προστίμου.

(β) Επιπρόσθετα διαπιστώνεται ότι η παρουσίαση του εν λόγω γεγονότος χαρακτηρίστηκε από υπερβολή, μεγάλη διάρκεια, χρήση εκτενούς οπτικοακουστικού υλικού, που δεν ήταν αναγκαίο για την ενημέρωση του κοινού για το συγκεκριμένο θέμα, και κατ' επανάληψη μετάδοση των ίδιων πληροφοριών, φωτογραφιών, εικόνων, μουσικής και στίχων τραγουδιών του θανόντος, που είχαν ως στόχο την πρόκληση της συναισθηματικής και συγκινησιακής έξαρσης των τηλεθεατών, την αναγωγή του γεγονότος σε τηλεοπτικό θέαμα και κατ' επέκταση την αύξηση της τηλεθέασης, με αποτέλεσμα να μην εξασφαλιστεί η αξιούμενη από το Σύμβαση ποιότητα. Επομένως, πρέπει να επιβληθεί στην εγκαλούμενη εταιρεία διοικητική κύρωση, και δη εκείνη του προστίμου, για την παράβαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας ως προς την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης του προγράμματος.

Με βάση δε τη βαρύτητα της παραβάσεως, το κοινώς γνωστό μερίδιο τηλεθέασης του συγκεκριμένου τηλεοπτικού σταθμού (όπως προκύπτει από τα τηρούμενα στο ΕΣΡ στοιχεία), κρίνεται ότι το επιβλητέο πρόστιμο για την πρώτη υπό α' παράβαση είναι εκείνο των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ και για την δεύτερη υπό β' παράβαση είναι εκείνο των είκοσι πέντε χιλιάδων (25.000) ευρώ.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΕΣΡ

Δέχεται ομόφωνα ότι η εγκαλουμένη παραβίασε - εκ προθέσεως - τη ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία ως προς: α) την δραματοποιημένη παρουσίαση γεγονότων και β) την υποχρέωση εξασφάλισης της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων, κατά τα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Επιβάλλει στην εταιρεία με την επωνυμία ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΑΕ Α.Ε ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού OPEN BEYOND: α) για την α' πράξη τη διοικητική κύρωση του προστίμου των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ και β) για τη β' πράξη τη διοικητική κύρωση του προστίμου των είκοσι πέντε χιλιάδων (25.000) ευρώ.

Κατά το άρθρο 4 παρ. 3 του Ν. 2328/1995, όπως έχει μετά την δια του άρθρου 23 παρ. 5 εδ. β' του Ν. 3166/2003 αντικατάστασή του, η παρούσα απόφαση κατά την προαναφερόμενη κύρωση, είναι εκτελεστή κατά:

1. Της εταιρείας ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ Α.Ε., που εδρεύει στο Κορωπί Αττικής, στο 2ο χιλιόμετρο Λεωφ. Παιανίας - Μαρκοπούλου, με ΑΦΜ 094249653, Δ.Ο.Υ. ΦΑΕ Αθηνών.
2. Του Ιωάννη Καλημέρη του Εδουάρδου, κατοίκου Π. Ψυχικού, στην οδό Σερεπετζή 11β, με Α.Φ.Μ. 028125760, Δ.Ο.Υ. Ψυχικού, ως νομίμου εκπροσώπου της εταιρείας.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 10^η Δεκεμβρίου 2018 και δημοσιεύτηκε την 15^η Μαρτίου 2019.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΚΟΥΤΡΟΜΑΝΟΣ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ